

Värmlands Museum i grussprutet

Av Susanne Olsson

Vilken betydelse och roll får en framgångsrik idrottsförening i sin ort? Vilka är drivkrafterna bakom det stora engagemang som folk i och runt föreningen lägger ner? Den föräldralediga museietnologen var på hockey och vinprovning och fick idén till en samtidsdokumentation.

Dags för seriematch Foto: Lars Thorén

Vi hade fått biljetter till en hockeymatch med hemmalaget Färjestad, maken och jag, och jodå, visst hockeyintresse finns om än inte av det fanatiska slaget. Kvällens behållning skulle dock visa sig bli något helt annat än en spännande hockeymatch. En bit in i matchen upptäckte jag att jag satt och tittade mer på läktaren, där hemmalagets supporterklubb håller till, än på själva matchen. Deras totala engagemang och uthållighet matchen igenom var fascinerande, med ramsor och sånger, välregisserade aktiviteter med flaggor med mera. Den slumrande etnologen inom mig vaknade till. Vad är det som gör att folk blir så engagerade? Hur påverkar detta intresse deras liv?

En tid senare var jag på en vinprovning. Någon av de närvarande konstaterade att deltagarantalet var lite lågt och att detta antagligen berodde på att Färjestad spelade hemmamatch. Återigen tittade den lilla etnologen fram på min axel. Har deras hemmamatcher verkligen så stor inverkan på stadens övriga arrangemang? Är intresset för hockey så brett att små specialaktiviteter som en vinprovning påverkas?

Ett dokumentationsprojekt tar form

Väl tillbaka i tjänst vid Värmlands Museum efter ledigheten hade dessa tankar hunnit snurra ytterligare några varv i mitt huvud och jag presenterade en idé för mina kollegor. Tillsammans diskuterade vi oss fram till ett mindre dokumentationsprojekt med följande frågeställningar: Hur påverkar en idrottsförenings framgångar en ort? Vilken roll får föreningens tävlingar spela bland ortens övriga evenemang? Spelar ortens storlek och struktur roll? Finns det skillnader beroende på vilken idrottsgrenen är? Hur ser en tävlingsdag ut för utövare, funktionärer och supportrar? Vilka är drivkrafterna bakom det stora engagemang som läggs ner av funktionärerna? Vad är det som gör att supportrarna inte vill missa en enda match?

I förhoppningsfull väntan på matchen Foto Lars Thorén

Stor och liten, is och grus

Färjestad hockey i Karlstad, residenstaden med ca 81 500 invånare, var det dokumentationsobjekt vi utgick från. För att ha något att jämföra med valde vi att även titta på Valsarna speedway i Hagfors, en bruksort med ca 13 500 invånare. Valsarna har under de senaste åren rönt stora framgångar och för många människor i och utanför länet är Hagfors förknippat med just speedway och speedway med Hagfors.

Året var då så pass långt gånget att hockeysäsongen i det närmaste var över och den delen av projektet fick skjutas upp till kommande säsong. Istället började vi planera för ett besök i Hagfors. För att få svar på våra frågor och för att få en så bred och överskådlig bild som möjligt valde vi att dokumentera en hemmamatch med förberedande arrangemang. Vi riktade in oss på

förare, funktionärer och supportrar men kontaktade även representanter för kultur- och fritidsförvaltningen och för turism- och evenemangsbranschen i Hagfors. Med dessa gjordes ett antal förbokade, längre djupintervjuer. Dessutom gjordes spontana kortare intervjuer med publik. Därutöver bestod dokumentationen av fotografering, inspelning av ljudmiljön, deltagarobservation samt föremålsinsamling.

Dramatik på Tallhult Foto: Lars Thorén

Lokal gemenskap genom speedway

Vad fick vi då för bild av Valsarnas speedwayklubb och dess betydelse för hagforsborna?

En större, rikskänd idrottsklubb har påverkan på en mindre ort som Hagfors. När Valsarna har match är det något nästan alla pratar om på stan. Man analyserar och diskuterar före och efter matchen. De flesta följer på något sätt laget, eller känner i alla fall till hur det går för dem.

Valsarna blir en gemensam angelägenhet, intresset bidrar till en gemenskap bland ortsborna och en känsla av stolthet. Det är något som händer i stan, något man gärna deltar i som hagforsbo.

Hemmamatcherna är välbesökta av hagforsborna men även av tillresta besökare från övriga Värmland och andra delar av landet. Publiken är väldigt blandad; män och kvinnor i olika åldrar, ungdomar, pensionärer, barnfamiljer, speedwayexperter, hängivna supportrar och allmänintresserade.

Detta breda intresse för speedwayen påverkar andra evenemang i Hagfors. Övriga arrangemang rättar sig efter hemmamatcherna, att arrangera något samma kväll är inte särskilt strategiskt. Till och med kommunfullmäktige har valt att flytta sina möten till en annan veckodag eftersom Valsarnas hemmamatcher ofta inträffar på den dag då mötena brukade hållas.

Alla våra frågor har ännu inte besvarats, framför allt beroende på att halva dokumentationen återstår att genomföra – hockeymatchen. Skillnader och likheter och vilka drivkrafterna bakom

engagemanget egentligen är har vi ännu så länge bara ledtrådar till. Slutsatserna får vänta tills allt material så småningom har sammanställts.

Finjustering av cykel Foto: Lars Thorén

Susanne Olsson är enhetschef för Kulturhistoria vid Värmlands Museum.